

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ
ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОНОМІКИ МАРІУПОЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ВІДДІЛЕННЯ у м. МАРІУПОЛЬ ДОНЕЦЬКОЇ ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВОЇ ПАЛАТИ**

**ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В СВІТОВИЙ
ЕКОНОМІЧНИЙ ТА ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ ПРОСТІР**

МАТЕРІАЛИ

**VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих вчених**

07 грудня 2012 р.

*Конференція присвячена 15-річчю кафедри міжнародної економіки
Маріупольського державного університету*

Рекомендовано до друку
Вченою радою економіко-
правового факультету
Маріупольського державного
університету
(протокол № 2 від 25.10.2012 р.)

Маріуполь, 2012

УДК (477)339.922:341.232(100)(043)

ББК 65.9(4Укр)8+66.4(4Укр)

Особливості інтеграції України в світовий економічний та політико-правовий простір: Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції, 07 грудня 2012 р. – Укл.: Беззубченко О.А., Балабанова Н.В., Дубенюк-Панайотопулу Я.А., Марена Т.В., Мітюшкіна Х.С., Захарова О.В., Ніколенко Т.І.; За заг. редакцією к.е.н., проф. Булатової О.В. – Маріуполь: МДУ, 2012. – 282 с.

Конференція присвячена проблемам активізації процесу інтеграції України у світовий економічний та політико-правовий простір. В роботі конференції приймають участь студенти, магістри, аспіранти, молоді вчені.

Головні напрямки роботи конференції:

1. Розвиток інтеграційних процесів в умовах глобального середовища: політичний аспект;
2. Розвиток міжрегіональної взаємодії та транскордонного співробітництва в умовах інтеграційних пріоритетів;
3. Особливості розвитку зовнішньоекономічних та політичних відносин України в умовах глобалізації;
4. Розвиток міжнародних фінансово-кредитних та валютних відносин в умовах глобалізації та участь України на світовому фінансовому ринку;
5. Інноваційно-інвестиційна діяльність України у світових координатах розвитку;
6. Проблеми міжрегіональної та міжгалузевої співпраці в умовах глобалізації;
7. Забезпечення конкурентоспроможності галузей та регіонів національної економіки;
8. Проблеми забезпечення сталого розвитку країн в контексті сучасних світових процесів.

Організаційний комітет конференції ставить перед собою такі задачі:

1. Обмін практичними і теоретичними напрацюваннями учасників конференції в області вивчення особливостей інтеграції України у систему світогосподарських зв'язків;
2. Розробка напрямів розвитку міжнародних економічних відносин України.

©Автори текстів, 2012 р.

© МДУ, 2012 р.

У Законі України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» зазначено, що досягти підвищення національної конкурентоспроможності можна за рахунок розвитку саме людського потенціалу у високоінтелектуальних сферах праці, а також розширення експортного потенціалу інформаційно-комунікаційних технологій

Таким чином, проблема утримання конкурентоспроможності національного середовища в останні роки поглиблення глобалізації вимагає постійно підтримувати високу ефективність суспільного виробництва. А оскільки в еволюціонуючому ринковому середовищі пріоритети національної конкурентоспроможності постійно видозмінюються, то й оцінка їх у теорії і практиці міжнародного порівняльного аналізу здійснюється з використанням ресурсного, факторного, рейтингового та інших підходів, які при комплексному використанні дають загалом об'єктивну характеристику

Якщо говорити про Україну, то її низькоконкурентні позиції у світових рейтингах, з одного боку, відображають нереалізованість національного потенціалу розвитку, а з другого – висвітлюють наявні мікро- та макроекономічні проблеми системного характеру. Процесами, що в наш час негативно впливають на рівень конкурентоспроможності в Україні, є: витіснення вітчизняних товарів з внутрішнього та зовнішнього ринків; вплив ресурсів, скорочення виробництва та робочих місць; розвиток та поширення «тіньової» економіки та корупції; низька якість та висока ціна національних товарів; нераціональна експортно-імпортна структура, внутрішня структура виробництва; відсутність у національного виробника необхідних навичок та можливостей конкурентної боротьби з іноземними виробниками; відсутність законодавства, що обмежує вияви монопольної поведінки резидентів і нерезидентів; розташування на території України промислової периферії розвинутих країн, несприятливий інвестиційний клімат; незбалансована структура державного боргу та його динаміка, що створює великі ризики для фіскальної системи; застарілі технології, обладнання, потужності

Звідси випливає, що для підвищення конкурентоспроможності української економіки необхідне формування такої ідеології політики, яка була б адекватна, по-перше, умовам ринку, а по-друге, вимогам незалежності держави та її ефективного інтегрування у світову економіку. З цих міркувань діяльність уряду має спрямовуватись перш за все на збалансування між стимулюванням окремих секторів та недопущенням погіршення стану інших секторів господарювання всередині країни

З метою запобігання нераціональному використанню національних ресурсів, актуальними стають такі заходи: визначення секторів економіки, які мають реальні умови для отримання конкурентних переваг на світовому ринку; державне сприяння і цільова підтримка пріоритетних галузей і виробництв; розробка науково-практичного та інституційного забезпечення. Згадуючи про вплив інвестиційних та техніко-інноваційних чинників, неможливо упустити людський фактор. Відтак, аналізуючи місце України у рейтинговій позиції конкурентоспроможності, Голова ради конкурентоспроможності України

Ю. Полунєв зауважує, що «Україна має надзвичайний за силою та потенціалом “людський капітал”. Цей капітал необхідно модернізувати, використовувати та примножувати»

Як бачимо, конкурентоспроможність є багаторівневим комплексним процесом, який залучає до роботи практично весь арсенал державної економічної політики. На наш погляд, підвищення конкурентоспроможності економіки можливе при активній діяльності держави, яка встановлює «правила гри» у ринкових відносинах. Отож основними умовами для успішного конкурентоспроможного середовища є: залучення у національну економіку прямих іноземних інвестицій, розвиток наукового та інтелектуального потенціалу, відтворення національних засобів виробництва на новій техніко-інноваційній основі, а також наявність чіткої законодавчої бази.

ИЩЕЙКИН Т.Е.,

аспірант кафедри економіки підприємства
ВУЗа Укоопсоюзу «Полтавського університета
економіки і торгівлі»

КАДРОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ТОРГОВОЙ СФЕРЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОЙ КООПЕРАЦИИ УКРАИНЫ

Одним из главных препятствий на пути перехода торговой сферы деятельности потребительской кооперации Украины и отрасли в целом на инновационный путь развития является нерешенный кадровый вопрос, и в первую очередь, отсутствие специально подготовленных менеджеров инноваций, как специалистов, которые могут оценить коммерческий потенциал нововведений, разрабатывают проекты по их внедрению и управляют ими.

За границей действуют эффективные системы обучения, позволяющие получить реальные навыки в этой области. Подготовка инновационных менеджеров в развитых странах имеет более чем 10-летнюю историю и основывается на реальном опыте людей, успешно прошедших все стадии коммерциализации знаний и новых технологий. В Украине специалистов с таким практическим опытом еще очень мало. Поэтому в нашей стране система подготовки менеджеров инноваций находится на начальной стадии развития. Эти различия обусловлены еще и тем, что на Западе именно технологические инновации определяют дальнейший прогресс отлаженной экономики и специалисты по их управлению особо востребованы. А у нас в условиях низкой

эффективности организации производства необходимость технологических инноваций осознана еще недостаточно.

Связано это, в первую очередь, с недостаточным пониманием возможностей и особенностей реализации инновационных проектов. Как известно, у инновационного проекта есть несколько этапов: возникновение инновационной идеи, ее разработка, поиск ресурсов и, наконец, ее осуществление. Первый шаг по пути успеха — это определение места потенциальной разработки на рынке: понимание того, что может быть создано для рынка на основе полученных достижений науки, кто будет потребителем нового продукта или услуги, как сформировать спрос и продвинуть инновацию на рынок, как оценить объем рынка и возможности потенциальных конкурентов. Второй — создание команды единомышленников и разработка бизнес-плана, в котором будут отражены финансовая целесообразность проекта, производственная и организационная схемы и прочее. Третий — поиск инвесторов. Четвертый — непосредственная реализация проекта. В нашей стране менеджеры, способных разрабатывать и реализовывать инновационные проекты, готовят пока в очень малом количестве, явно недостаточном для удовлетворения потенциальных потребностей отечественной экономики. Серьезные трудности возникают при подготовке к оценке инновационного потенциала идеи и последующему формированию разумного бизнес-предложения. Это связано с тем, что помимо знания классического менеджмента, которому традиционно учат в университетах, инновационному менеджеру необходимо уметь позиционировать новую разработку на рынке, что требует грамотной оценки конкурентов, прогноза динамики развития рынка нового [до сих пор еще не существовавшего] товара или услуги, владения методами защиты, оценки и управления интеллектуальной собственностью и многое другое, чему может научить только специалист, имеющий реальный опыт внедрения инноваций.

Поэтому не так просто реализовать и широко тиражировать образовательную модель подготовки инновационных менеджеров. Хотя определенные усилия в этом направлении различными украинскими вузами делаются, но в настоящее время национальная система подготовки инновационных менеджеров еще не сложилась. По нашему мнению, в рамках этой системы необходимо проводить подготовку менеджеров инноваций как со студенческой скамьи так и доучивать специалистов в различных областях, уже занимающихся инновациями.

Для студентов, которые хотят стать инновационными менеджерами, необходимо в процессе обучения участвовать в разработке и управлении реальными проектами, что требует специальной организации учебного процесса. Что касается второго направления, то по нашему мнению, это может быть обеспечено за счет подготовки по программе получения дополнительной квалификации “Менеджер инноваций” и по программам переподготовки и повышения квалификации “Инновационный менеджмент”. При это следует учитывать, что данная подготовка должна быть ориентирована на несколько категорий людей, участвующих в инновационных процессах. Во-первых, это люди, работающие в науке, и изобретатели, заинтересованные в коммерциализации результатов своей научно-исследовательской и изобретательской деятельности. Их, в первую очередь, необходимо учить элементам “рыночного мышления”, умению оценивать инновационный потенциал и перспективы своих разработок. Во-вторых, это люди, имеющие склонность к предпринимательству, которые готовы организовать инновационный процесс в целом, используя идею ученого или изобретателя, или те, кто готов работать в команде по разработке и реализации инновационного проекта в качестве “узкого” специалиста [маркетолога, финансового менеджера, организатора производства и так далее]. Третьи — это организаторы и сотрудники различных инновационных структур — люди, делающие свой бизнес на консалтинге, предоставлении неких инфраструктурных услуг [инкубаторы, технопарки, инвестиционные фонды и тому подобное]. Четвертые — сотрудники крупных научных или производственных структур, работающие в подразделениях, отвечающих за управление объектами интеллектуальной собственности и трансфер-технологий в своих организациях. Пятые — сотрудники государственных структур различного уровня, вовлеченные в процесс организации инновационной деятельности или использования ее результатов.

Подготовка специалистов каждой из категорий имеет свои особенности. Однако всем участникам инновационной деятельности необходимо понимание интересов всех партнеров, вовлеченных в инновационный процесс. Особенно эффективной, по нашему мнению, является подготовка инновационных команд, работающих над конкретным проектом, когда каждый из участников имеет возможность углубленной специализации по конкретному направлению деятельности. Это связано с тем, что работать по принципу разделения труда эффективнее. А работа в команде помогает понять и научиться учитывать интересы партнера, что в бизнесе особенно важно. Специализация также позволяет каждому совершенствоваться в той области, к которой у него имеются наибольшие склонности, и хорошо заниматься своим делом: ведь будет очень жаль, если талантливый ученый бросит все свои исследования и будет заниматься только процессом коммерциализации. Он может оказаться плохим менеджером, но и в науку уже может не вернуться. В команду обычно входит технический специалист-разработчик научно-технической идеи, который тратит на коммерциализацию только часть своего времени, оставаясь профессиональным ученым. Там же нужен специалист в области маркетинга, специалист в области финансов и менеджер, который сможет организовать весь процесс в целом. Это, конечно, идеальная схема, а на деле зачастую кто-то может на начальном этапе совмещать две или даже несколько ролей. Однако, принцип командообразования очень важен для разработки и реализации инновационных проектов. Поэтому эффективным способом является не просто обучение отдельных

людей, а формирование и оказание помощи именно командам: как уже готовым, так и формирующимся в процессе обучения.

При подготовке людей, работающих в команде очень важно, во-первых, чтобы каждый участник команды правильно представлял общий процесс ее деятельности: понимал механизмы, процессы и закономерности инновационной деятельности и совместной работы, в частности правильно оценивал свое место и роль в общей работе. Во-вторых, надо добиваться того, чтобы все участники научились согласовывать интересы и цели. Ведь основа успешного ведения инновационного бизнеса, как и любого другого— это соблюдение баланса интересов его участников. Впадение в крайности— когда, например, изобретатель убежден, что все сможет сделать один и только его роль важна, или когда инвестор готов выкупить изобретение “на корню” и считает, что тот, кто платит деньги, заказывает музыку,— будет только снижать эффективность проекта. В-третьих, на наш взгляд, у всех участников процесса необходимо воспитывать творческий подход к разработке инновационного проекта и понимание важности творческих решений, нацеленных на удовлетворение интересов потребителя инновации, творческих решений как в сфере науки и техники, так и в сфере организации бизнеса. Инновационный менеджмент требует большого вклада интеллекта на всех стадиях жизненного цикла проекта. В каждом успешном инновационном проекте люди, придумавшие техническую идею, и люди, создавшие модель бизнеса— полноценные соавторы. Авторы продуктивной бизнес-идеи являются не меньшими изобретателями, чем создатели технического решения. Вариантов того, что можно сделать с технической идеей для ее воплощения в продукт, как правило, очень много. И выбор наиболее оптимального из них и построение в соответствии с ним всех бизнес-процессов такая же творческая задача, как и создание технического изобретения. Именно всему этому и надо учить. Когда человек понимает все это, он становится более эффективным членом команды. Конечно, наряду с этими навыками важны и чисто “технологические” знания: какова структура бизнес-плана, как посчитать финансовую эффективность и оценить риски проекта и так далее. Это, безусловно, очень важные и нужные знания, но, к сожалению, не менее важными являются командное взаимопонимание и творческое отношение к процессу, который по своей природе никогда не может быть полностью предсказуемым.

По нашему мнению, наиболее успешный путь создания такой системы подготовки менеджеров инноваций, это их подготовка на базе вузов, конечно, при условии, что они будут иметь хорошие связи с бизнес-сообществом и смогут выстроить вокруг себя эффективную инновационную среду. При этом, инновационная образовательная стратегия вуза должна быть направлена как на разработку образовательных программ для подготовки студентов и переподготовке специалистов для инновационной деятельности, так и на создание инновационной среды вокруг вуза. Например: создание бизнес-инкубатор, где будет размещен ряд проектов, предложенных студентами и профессорами; создание новых факультетов, нацеленных на развитие инновационной деятельности; развитие новых программ дополнительного образования в сфере инновационной деятельности, в том числе и в интересах потребительской кооперации; развитие сотрудничество с бизнес-сообществом, в частности с венчурными и инвестиционными фондами; проведение конкурсов студенческих инновационных проектов. Это те реальные шаги, которые, по нашему мнению, необходимо делать для создания системы подготовки кадров для инновационной деятельности, для того чтобы получать реальные результаты— способствовать переходу экономики Украины в целом и отдельных ее отраслей на инновационный путь развития.

КАЛЮНИНА В.С.,
студентка ОКР «Спеціаліст»
спеціальності «Менеджмент організацій і адміністрування»
Маріупольського державного університету

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ АПК УКРАЇНИ

Агропромисловий комплекс - одна з найважливіших галузей народного господарства України, де виробляється 35 % валового продукту, працює 29% населення, зайнятого в народному господарстві, використовується 35 % основних фондів.

У сучасних умовах АПК України характеризується тяжким фінансово-економічним становищем. Про це наочно свідчать збитковість багатьох організацій АПК (від 1/3 до 60% і більш як в сільському господарстві, так в харчовій і переробній промисловості за останні десять років), відстала матеріально-технічна база, хронічна нестача оборотних коштів, соціально-економічна і політична нестабільність та інші процеси, що відбуваються в АПК. Велика частина сільгосптоваровиробників має значні борги бюджету і позабюджетним фондам, іншим кредиторам. Низьким залишається рівень заробітної плати на селі.

Регулювання сфери АПК здійснюється за допомогою як адміністративних, так і економічних методів. Структура їх поєднання залежить від напряму аграрної політики і соціально-економічної ситуації, що склалася в країні.

Основні напрями державного економічного регулювання АПК:

1. бюджетна підтримка товаровиробників АПК у вигляді субсидій, дотацій і компенсацій, а також фінансування капітальних вкладень, що мають безповоротний та зворотний характер, надання гарантій щодо